

Kijkwijzer VVE Almere

Versie september 2013

Indicator 1A: pedagogisch handelen (omgang met elkaar): de pedagogisch medewerker/leerkracht biedt kinderen respect en ondersteuning, structuur en veiligheid				
Aandachtspunten	Goede praktijken	-	+	Nvt
1A.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht zorgt voor een ontspannen klimaat	toont aan dat zij een goede relatie heeft met de kinderen			
	zorgt voor een goede relatie tussen de kinderen onderling			
	intervenieert bij kinderen die niet betrokken zijn			
	geeft kinderen die speciale aandacht nodig hebben extra zorg en ondersteuning			
	spreekt kinderen positief aan			
	accepteert dat kinderen fouten maken			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
1A.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht biedt de kinderen veiligheid	neemt elke dag het dagritme met de kinderen door			
	hanteert het dagritme consequent			
	bouwt routines/rituelen in			
	leert kinderen regels en laat hen daarmee oefenen			
	stelt duidelijke en functionele gedrags- en omgangsregels en grenzen			
	gaat na of de gedrags- en omgangsregels begrepen worden			
	maakt de sfeer in de groep en de omgang met elkaar zo nodig bespreekbaar			
	treedt corrigerend op bij pestgedrag of wanneer om kinderen wordt gelachen			
	maakt kinderen duidelijk wat het effect van hun gedrag is op anderen			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
1A.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht toont in gedrag en taalgebruik respect voor de kinderen	laat kinderen uitspreken			
	ondersteunt het zelfvertrouwen van het kind			
	luistert naar wat kinderen te zeggen hebben			
	houdt rekening met (culturele) verschillen en eigenaardigheden			
	vermijdt rolbevestigende opmerkingen			

	vormt zelf voorbeeld/rolmodel van respectvolle benadering				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
1A.4 de pedagogisch medewerker/leerkracht beschikt over pedagogisch repertoire voor passende interventies	maakt weloverwogen gebruik complimenten en correcties				
	anticipeert op gedrag van kinderen				
	spreekt kinderen aan op ongewenst gedrag en stimuleert gewenst gedrag				
	hanteert gedrags- en omgangsregels redelijk en consequent				
	regels zijn duidelijk, zichtbaar en functioneel voor kinderen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
ORDEEL INDICATOR 1A: pedagogisch handelen (respect en ondersteuning, structuur en veiligheid). Norm: 1A.1, 1A.2, 1A.3 en 1A.4		O	Z	V	G

Indicator 1B: pedagogisch handelen: de pedagogisch medewerker/leerkracht biedt kinderen uitdaging					
Aandachtspunten	Goede praktijken	-	+		Nvt
1B.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft expliciet blijk van hoge verwachtingen van de kinderen	spreekt expliciet positieve verwachtingen uit naar een kind of meerdere kinderen				
	benoemt de verwachtingen concreet				
	bevestigt expliciet als een kind of een groepje kinderen verwachtingen waarmaken				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
1B.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht heeft de leeromgeving uitdagend en betekenisvol ingericht, gericht op optimale ontwikkeling van de kinderen	heeft de ruimte ingericht met materialen die de ontluikende/beginnende geletterdheid en gecijferdheid uitlokken (letterhoek/-muur, themawoorden op ooghoogte, namen kinderen, boeken en schrijfmateriaal passend bij het thema)				
	heeft verschillende hoeken ingericht (huishoek, bouwhoek, atelier, taalhoek, rekenhoek, boekenhoek, water/zandtafel, ontdekhoek)				
	biedt mogelijkheden om te komen tot diverse vormen van spel (bewegingsspel, constructiespel, rollenspel en regelspel)				
	biedt kinderen gevarieerde materialen aan: speelmaterialen, ontwikkelingsmaterialen, speelleermaterialen, materialen behorende bij programma's en zelfcorrigerende materialen				
	herschikt regelmatig de inrichting van het lokaal en de hoeken				

	brengt nieuwe activiteiten en materialen in			
	het buitenterrein is zo ingericht dat kinderen kunnen ontdekken, verschillende activiteiten kunnen ondernemen en worden uitgedaagd			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
OORDEEL INDICATOR 1B: pedagogisch handelen (uitdaging). Norm: 1B.2		O	Z	V G

Indicator 2: de pedagogisch medewerker/leerkracht benut de beschikbare tijd effectief (time on task)				
Aandachtspunten	Goede praktijken	-	+	Nvt
2.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht bewaakt de begintijd	de inloop en of aanwezigheid van ouders is gebonden aan regels en tijd			
	de ouders worden gewezen op "op tijd" komen			
	de activiteiten starten op tijd			
oordeel aandachtspunt		-	+	
2.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht besteedt de geplande speelleertijd daadwerkelijk aan het doel van de activiteit	laat geen 'dode' momenten ontstaan			
	laat de kinderen niet wachten			
	laat zich niet afleiden door irrelevante zaken of gebeurtenissen			
	bewaakt zelf tijd en doel van de activiteiten			
	stimuleert kinderen door te werken			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
2.3. de pedagogisch medewerker/leerkracht richt de tijd doelmatig in	de inloop heeft een omschreven doel			
	de organisatievorm (kleine/ grote kring of individueel) is afgestemd op het doel van de les			
	de verplichte activiteiten zijn betekenisvol			
	de activiteiten waaruit kinderen mogen kiezen zijn betekenisvol			
	stemt de planning van les/activiteit af op de doelen			
	voorkomt irrelevante uitweidingen en blijft bij de doelen van de les/activiteit			
	wisselt instructie- en begeleidingstijd evenwichtig af			
	er is een evenwichtige tijdsverdeling tussen kringactiviteiten en overige activiteiten			

	verdeelt de tijd evenwichtig over de kinderen			
	zorgt ervoor dat kinderen weten welke taak/opdracht ze moeten uitvoeren			
	zorgt voor relevante opdrachten als kinderen minder tijd nodig hebben dan gepland			
	intervenueert in hoeken tijdens spel			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
OORDEEL INDICATOR 2: effectief gebruik van de beschikbare tijd Norm: 2.2 en 2.3		O	Z	V
				G

Indicator 3: de pedagogisch medewerker/leerkracht heeft een doelmatig groeps- en klassenmanagement (er heerst een taakgerichte werksfeer)				
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt
3.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht zorgt voor een ordelijk verloop van de activiteit	heeft overzicht op de groep			
	treedt tijdig en passend op bij ordeverstoringen			
	houdt overzicht over de groep			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
3.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht heeft de logistiek op orde	heeft de materialen ordelijk en toegankelijk georganiseerd in het lokaal			
	heeft de materialen afgestemd op het niveau en de ontwikkeling van de kinderen			
	hanteert een organisatie die het mogelijk maakt aandacht te schenken aan individuele kinderen of groepjes kinderen			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
3.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht maakt de gewenste speel- en leerhouding duidelijk	leert kinderen om te gaan met uitgestelde aandacht			
	hanteert een organisatie die het mogelijk maakt om: mee te spelen, te observeren, individuele gesprekjes te voeren			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
3.4 de pedagogisch medewerker/leerkracht voert een inzichtelijke en overdraagbare groepsadministratie	heeft in haar groepsadministratie een jaarplanning van de (beredeneerde aanbod) leerinhouden/thema's en een overzicht van het gerealiseerde aanbod van dat moment opgenomen			
	heeft achtergrondgegevens over kinderen op een toegankelijke manier opgenomen in de groepsadministratie			

	heeft gegevens over de klassen/groepsorganisatie, de vorderingen van de kinderen en de zorg en begeleiding van kinderen toegankelijk en overdraagbaar opgenomen in de groepsadministratie				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 3: doelmatig groeps- en klassenmanagement Norm: 3.1 en 3.2		O	Z	V	G

indicator 4: de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft een goede uitleg bij (instructie)lesje/activiteiten: <i>scaffolding</i>, inhoudelijke helderheid en structuur, feedback, activering					
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt	
4.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht maakt duidelijk hoe het (instructie)lesje/activiteit aansluit aan bij voorgaande (instructie)lesjes/activiteiten	zoekt naar voorbeelden, benoemt concrete activiteiten, die aansluiten bij het nieuwe				
	betrekt kinderen erbij om hen de aansluiting met voorgaande ervaringen te laten beleven				
	haalt relevante voorkennis op en verwoordt deze kort en duidelijk (kleuters)				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
4.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht maakt de betekenis van (instructie)lesje/activiteit duidelijk voor de kinderen	gebruikt exploratie en (zintuigelijke) ervaring om de betekenis duidelijk te maken				
	plaatst lesje/activiteit in een, voor de kinderen, zinvolle context				
	al spelend, werkend, verwoordend worden doelen in taal van de kinderen benoemd (kleuters)				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
4.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht hanteert een duidelijke opbouw van les/activiteit	geeft duidelijk aan hoe de les/activiteit is opgebouwd (eerst gaan we dit doen, daarna gaan we dat doen)				
	maakt (verbaal en visueel) aan kinderen duidelijk volgens welke stappen de activiteit gaat verlopen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
4.4 de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft duidelijke uitleg van de leerinhouden, de activiteiten en/of de opdrachten	legt uit in opeenvolgende stapjes				
	maakt bij de uitleg gebruik van aanschouwelijk en ondersteunend materiaal en betreft de omgeving erbij.				
	doet de activiteit of opdracht voor of vraagt de kinderen een activiteit uit te voeren				
	vat van tijd tot tijd de leerinhoud samen				
	geeft blijk van kennis didactische opbouw van de leer- en ontwikkelingslijnen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		

4.5 de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen en materialen	vertelt duidelijk wat de kinderen gaan doen met de opdracht			
	maakt duidelijk welke materialen en didactische hulpmiddelen gebruikt kunnen worden			
	doet voor hoe het materiaal gebruikt kan/moet worden			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
4.6 de pedagogisch medewerker/leerkracht stimuleert de actieve betrokkenheid van kinderen bij activiteiten	sluit aan bij de belevingswereld van kinderen			
	weet de nieuwsgierigheid van kinderen vast te houden			
	stelt vragen die kinderen uitdagen,			
	geeft opdrachten die kinderen uitdagen			
	wacht na het stellen van vragen voldoende lang om kinderen te laten nadenken			
	gaat (ook) in op non-verbale signalen van kinderen			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
4.7 de pedagogisch medewerker/leerkracht hanteert bij de uitleg werkvormen die kinderen activeren	maakt gebruik van gesprekjes in tweetallen, rollenspel, concrete voor doen, coöperatieve werkvormen			
	hanteert in beperkte mate activiteiten in de grote kring			
	maakt gebruik van aanschouwelijke materialen (visualiseert), wisselt af in motorische en auditieve materialen/ werkvormen			
	zorgt dat kinderen onder begeleiding kunnen oefenen			
	maakt functioneel gebruik van ICT/ digibord			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
4.8 de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft feedback aan kinderen	hanteert verschillende manieren om te achterhalen of kinderen het begrepen hebben			
	voegt woorden toe aan de handelingen / benoemt (spontane) gebeurtenissen die zij met de kinderen verricht			
	speelt mee met de kinderen en interenieert om het spel te verrijken, te verdiepen of op een hoger niveau te tillen			
	koppelt feedback aan de doelen			
	geeft feedback op de manier waarop kinderen tot een antwoord komen			

Oordeel aandachtspunt		-	+		
4.9 de pedagogisch medewerker/leerkracht gaat na of de doelen van (instructie) lesje/activiteit bereikt zijn	laat enkele kinderen vertellen wat ze geleerd hebben				
	vat samen wat kinderen hebben geleerd				
	legt link tussen het geleerde en de concrete werkelijkheid "kun je nu..."				
	laat kinderen vertellen wat goed ging, wat niet goed ging en wat ze de volgende keer anders gaan doen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 4: geeft een goede uitleg bij (instructie)lesje/activiteiten. Norm: 4.2, 4.4, 4.6 en 4.8		O	Z	V	G

Indicator 5: de pedagogisch medewerker/leerkracht bevordert de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën voor denken en leren) bij kinderen				
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt
5.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht stimuleert reflectie	laat kinderen vertellen hoe ze iets willen gaan doen			
	praat tijdens de uitvoering daarvan met de kinderen over wat ze aan het doen zijn			
	stelt vragen die kinderen uitnodigen (ook met elkaar) over hun werk te praten			
	er is een voortdurende interactie tussen de leerkracht/pedagogisch medewerker en de kinderen.			
	de leerkracht/pedagogisch medewerker stimuleert interactie tussen de kinderen onderling			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
5.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht leert kinderen oplossingen te vinden	geeft kinderen ruimte om zelf oplossingen te vinden			
	stelt open vragen die kinderen aanzetten tot nadenken			
	stelt kinderen denkvragen om oplossingen te vinden (wie, wat, hoe)			
	geeft aanwijzingen om problemen op te lossen			
	laat kinderen denken, handelen en verwoorden			
	laat zien hoe problemen kunnen worden opgelost (demonstreert aanpakgedrag door middel van hardop denken of voordoen)			
Oordeel aandachtspunt		-	+	

5.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht leert kinderen strategieën voor denken en leren	leert kinderen oplossingsmethodieken (analogie, regeltoepassing)				
	past rolwisseling toe, waarbij ook het kind optreedt als deskundige				
	problematiseert door het kind 'op het verkeerde been' te zetten				
	leert kinderen het gebruik van verschillende ordeningsmiddelen aan				
	laat kinderen de handigste oplossingsstrategie bepalen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 5: bevorderen van de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën voor denken en leren). Norm: 5.1 en 5.2		O	Z	V	G

Indicator 6: de pedagogisch medewerker/leerkracht volgt de vorderingen en de ontwikkeling van de kinderen systematisch				
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt
6.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht observeert regelmatig en neemt – waar mogelijk - toetsen af (methodegebonden en methodeonafhankelijke toetsen, LVS)	er worden (onder de juiste condities) methodeonafhankelijke toetsen afgenomen voor taal, rekenen, sociaal emotionele ontwikkeling en motorische ontwikkeling			
	maakt gebruik van gestandaardiseerde observatielijsten (waardoor het oordeel pedagogisch medewerker/leerkrachtonafhankelijk is)			
	de gestandaardiseerde observatielijsten worden afgenomen onder de afgesproken condities			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
6.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht analyseert de gegevens over de vorderingen van kinderen	heeft kindprofielen en groepsprofielen gemaakt			
	kan observeren op welk ontwikkelingsniveau een kind zich bevindt en wat de zone van naaste ontwikkeling is			
	kan interventies bedenken waardoor kinderen de zone van naaste ontwikkeling bereiken			
	signaleert – op basis van de gegevens – stagnaties in de ontwikkeling/vorderingen van kinderen vroegtijdig en adequaat			
	voert diagnostische gesprekjes met (gesignaleerde) kinderen om meer inzicht te krijgen (in mogelijke oorzaken van stagnaties) in hun ontwikkeling			
	bespreekt haar bevindingen met relevante betrokkenen (collega's, ouders, externe begeleider)			

	trekt aantoonbaar conclusies op basis van haar analyse				
	kan verwachtingen onderbouwen aan de hand van observatie- en/of toetsgegevens				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
6.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht administreert de evaluatie van het resultaat/effect van de vervolgacties (groepsmap/dag/weekplanning)	beoordeelt het resultaat van de aangepaste activiteiten en plant – zo nodig – vervolgacties				
	beoordeelt het resultaat van de extra hulp en begeleiding door anderen en plant – zo nodig – vervolgacties				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 6: systematisch volgen van de vorderingen en de ontwikkeling van de kinderen. Norm: 6.1 , 6.2 en 6.3		O	Z	V	G

Indicator 7: de pedagogisch medewerker/leerkracht stemt gedrag en activiteiten af op verschillen in ontwikkeling tussen kinderen (maatwerk)					
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt	
7.1 het aanbod van materialen en activiteiten is afgestemd op de verschillen tussen de kinderen	de variatie in materialen is uitnodigend en gevarieerd zodat kinderen echte keuze hebben				
	de variatie in materialen en activiteiten houdt rekening met verschillen in belangstelling van kinderen				
	de variatie in materialen en activiteiten houdt rekening met de verschillende ontwikkelingsniveaus van de kinderen				
	de variatie in materialen en activiteiten houdt rekening met verschillen in leerstijlen van kinderen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
7.2 bij het spelen en het werken met ontwikkelingsmateriaal stemt de pedagogisch medewerker/leerkracht de activiteiten af op relevante verschillen tussen kinderen	heeft activiteiten gepland waaruit een kind, een groepje kinderen of de hele groep mag kiezen				
	geeft bepaalde kinderen gerichte opdrachten				
	geeft bepaalde kinderen gerichte begeleiding				
	de activiteiten sluiten aan op het ontwikkelingsniveau van het kind				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
7.3 bij instructielesjes stemt de pedagogisch medewerker/leerkracht de instructie en verwerking af op relevante verschillen tussen kinderen	zet kinderen die de instructie niet nodig hebben (alvast) aan het werk				
	geeft aanvullende instructie aan groepjes of individuele kinderen				
	richt zich niet alleen op de middenmoot				
	maakt tussen kinderen verschil in de omvang van opdrachten				

	geeft niet alle kinderen dezelfde tijd voor de opdracht			
	laat sommige kinderen gebruik maken van hulpmaterialen			
	de instructie en verwerking sluiten aan op kennis over hoe het kind leert			
	de instructie en verwerking sluiten aan op het ontwikkelingsniveau van het kind			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
7.4 de pedagogisch medewerker/leerkracht past haar taalgebruik aan de behoeften van het kind aan	gebruikt taal die voldoet aan de regels van de standaard taal			
	gebruikt taal die overeenstemt met het ontwikkelingsniveau van de groep			
	sprekt individuele kinderen aan op het juiste niveau maar zodanig dat het taalontwikkeling stimuleert			
	is niet alleen zelf aan het woord maar laat kinderen spreken			
	biedt kinderen mogelijkheden om een eigen gespreksonderwerp aan de orde te stellen of invloed te hebben op de lijn van het gesprek			
	brengt taaluitwisseling op gang (interactie die taalverwerving bevordert)			
	lokt kinderen uit zélf veel te praten (vragen stellen)			
	corrigeert niet-correct of onvolledig taalgebruik (impliciet!) door modellen			
	zorgt ervoor dat de kinderen veel taal horen, óók moeilijke woorden			
Oordeel aandachtspunt		-	+	
OORDEEL INDICATOR 7: afstemming op verschillen in ontwikkeling		O	Z	V
Norm: 7.1, 7.3 en 7.4				G

indicator 8: Kinderen zijn actief betrokken				
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt
8.1 er is een goede individuele betrokkenheid van kinderen bij de uitleg van de activiteit/opdracht en instructie	kinderen luisteren met aandacht bij de instructie en uitleg			
	kinderen nemen actief deel aan leer- of kringgesprekken/ spelactiviteiten			
	kinderen komen met initiatieven			
	kinderen stellen vragen en vragen geïnteresseerd door			

	leerkracht/pedagogisch medewerker kan waarnemen of kinderen betrokken zijn en hierop inspelen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
8.2 kinderen werken op betrokken wijze aan hun taak	kinderen werken/spelen geconcentreerd en taakgericht aan de opdrachten				
	de opdrachten zijn uitdagend en stimuleren kinderen tot ontwikkeling en leren				
	leerkracht/pedagogisch medewerker kan waarnemen in hoeverre kinderen door de opdrachten worden uitgedaagd en hierop inspelen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
8.3 kinderen zijn actief gericht op spelen/leren	kinderen nemen zelf initiatieven				
	kinderen tonen zelfstandig gedrag				
	er zijn gevarieerde werkvormen die een beroep doen op uiteenlopende leer- en ontwikkelingsbehoeften bij kinderen				
	kinderen geven blijk van het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen leer- en ontwikkelingsproces				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 8: kinderen zijn actief betrokken Norm: 8.1; 8.2		O	Z	V	G

indicator 9: de pedagogisch medewerker/leerkracht stimuleert de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van kinderen				
Aandachtspunten	goede praktijken	-	+	Nvt
9.1 de pedagogisch medewerker/leerkracht hanteert een organisatievorm waarin kinderen zelfstandig kunnen leren en ontwikkelen	werkt met een planbord (pictogrammen en namen) en geeft kinderen de ruimte zelf de duur, aard en frequentie van hun activiteiten te bepalen			
	Oordeel aandachtspunt		-	+
9.2 de pedagogisch medewerker/leerkracht stelt zich coachend op en helpt op aanvraag	laat kinderen zelf op onderzoek uitgaan			
	stimuleert de zelfredzaamheid van kinderen (zelfstandig eten en drinken, aan- en uitkleden, naar het toilet gaan)			
	geeft kinderen eigen verantwoordelijkheid die aansluit bij hun fase van ontwikkeling			
	sluit aan bij de manier van leren van het kind			

	geeft kinderen de ruimte stagnaties in het samen spelen en samenwerken (ruzies, misverstanden) zelfstandig op te lossen				
	intervenieert actief om spel, werk en samenwerking te verrijken en te verdiepen				
	reageert adequaat op expliciete hulpvragen van kinderen, in overeenstemming met uiteenlopende niveaus van zelfstandigheid				
	geeft kinderen de gelegenheid van hun fouten te leren				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
9.3 de pedagogisch medewerker/leerkracht geeft kinderen feedback op de getoonde zelfstandigheid	geeft feedback op de door het kind gekozen aanpak van spel en werk				
	geeft feedback op de door het kind gevraagde mate van ondersteuning van de pedagogisch medewerker/leerkracht				
	geeft feedback op de samenwerking van kinderen				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
9.4 de pedagogisch medewerker/leerkracht maakt samenwerken expliciet mogelijk	geeft kinderen de gelegenheid samen te spelen of samen opdrachten uit te voeren				
	laat kinderen kiezen tussen alleen werken of samenwerken				
	stimuleert kinderen zelf een plannetje te maken voor het uitvoeren van de activiteit				
	herhaalt regels/routines die afgesproken zijn als kinderen klaar zijn of hulp nodig hebben				
Oordeel aandachtspunt		-	+		
OORDEEL INDICATOR 9: stimuleren van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen Norm: 9.1, 9.3 en 9.4.		O	Z	V	G